

Handleiding onderwijs ondersteunend bijlesprogramma in fysiotherapeutische-motorische
vaardigheden van Studenten voor Studenten

Pilot-project
“Studenten helpen Studenten”

2008 – 2009

Heerlen, juni 2009

Inhoudsopgave

1. Inleiding pilotprogramma “Studenten helpen Studenten”	3
2. Informatie over het pilot- project “Studenten helpen Studenten”	4
2.1 Wat houdt het pilot- project in?	4
2.2 Verloop van het pilot- project.....	5
3. Opdrachten voor studentcoaches.....	6
3.1 De voorwaarden voor de studentcoach zijn:	6
3.2 De opdrachten voor de studentcoach in het traject zijn:	6
3.3 De tijdsbesteding voor de studentcoach houdt in:	6
3.4 Opgeven als studentcoach.....	6
4. Opdrachten voor tutees	8
4.1 De voorwaarden waaraan een tutee moet voldoen zijn:	8
4.2 Taken van de tutee:	8
4.3 Opgeven als tutee	8
5. Rol van de hoofdcoach	9
5.1 De extra taken van de hoofdcoach:.....	9
6. Opdracht voor de docentbegeleider	10
7. Jaarrooster/ Blokkrooster	11
8. Inhoud lessen	12
9. Beoordeling en toetsing	13
10. Literatuurlijst.....	14
11. Bijlagen:	15
11.1 Bijlage 1: Verslag schrijven.....	15
11.2 Bijlage 2: Inhoud verslag studentcoach en tutee:.....	15
11.3 Bijlage 3: Selectieprocedure tutees	16
11.4 Bijlage 4: Competenties studentcoach	17

1. Inleiding pilotprogramma “Studenten helpen Studenten”

Visie en fundament van het programma:

In de afgelopen jaren wint de gedachte om excellente studenten de kans te bieden zich te profileren meer en meer aan betekenis. Ondersteuning van excellentie is een elementair aspect van de talentontwikkeling aan de Hogeschool Zuyd opleiding Fysiotherapie te Heerlen.

Om een bijdrage te leveren aan de talentontwikkeling aan de Hogeschool, is binnen het pilotproject de doelstelling voor de lesgever kwaliteitsontwikkeling op het gebied van coachen. De lesontvanger laat ontwikkeling zien op het gebied van zijn fysiotherapeutische motorische vaardigheden en het hierbij horende klinisch redeneren.

Ontstaan uit het project assistent-trainerschap van de opleiding Fysiotherapie, waarbij studenten tijdens de vaardigheidslessen docenten assisteren, richt zich het nieuwe programma op individuele begeleiding. Begeleid door docenten, coachen excellente studenten minder excellente studenten in een een-op-een situatie in hun ontwikkeling.

Om vooraf duidelijkheid over de recent terugkerende begrippen studentcoach en tutee te verschaffen worden deze begrippen als volgt gedefinieerd:

Studentcoach:

Er is voor de lesgever de naam studentcoach gekozen omdat binnen het programma “Studenten helpen Studenten” het principe van coaching wordt toegepast.

Tutee:

Voor de minder excellente student is er eerst gekozen voor de benaming coachee. Deze benaming ligt te dichtbij bij de naam studentcoach. Om een duidelijke onderverdeling te creëren is er gekozen voor de benaming tutee welke is afgeleid van het begrip tutoring.

Aan de hand van deze handleiding wordt voor alle betrokken personen duidelijk wat de verschillende taken in het kader van het pilotproject zijn.

2. Informatie over het pilot- project “Studenten helpen Studenten”

2.1 Wat houdt het pilot- project in?

Het afstudeerproject “Studenten helpen Studenten” is opgebouwd op het traject “student assistentschap” en is een pilot- project. In tegenstelling tot het traject willen wij een een-op-een situatie creëren waar een student in opleiding lesgever wordt. De lessen beperken zich op het fysiotherapeutisch- motorische handelen en/ of het klinisch redeneren.

De lesgevende studenten (studentcoaches) zijn: tweede- of derdejaars studenten, die op het moment het traject assistent-trainerschap volgen. Hiervoor is gekozen, omdat de studenten al ervaring hebben met lesgeven van fysiotherapeutische vaardigheden en het hierbij horende klinisch redeneren.

Het doel voor de lesgevende studenten (studentcoach) is ontwikkeling van coachende vaardigheden in het kader van een beginnende fysiotherapeut.

De lesontvangende studenten (tutees) zijn: alleen eerstejaars studenten met problemen in het fysiotherapeutisch motorisch handelen en/ of het klinisch redeneren. De studenten zijn gemotiveerde en een willen actief leerproces doorlopen. Op advies van de studieloopbaan-begeleiders en de vaardigheidsdocenten zal de tutee contact maken met de hoofdbegeleiders van het project (Thomas Goldbach en Geert- Jan Maas). Het contact ontstaat via een motivatiebrief aan de hoofdbegeleiders, waaruit duidelijk wordt hoezo de student het project wil volgen.

Het doel voor de lesontvangende studenten (tutee) is door middel van het project de ontwikkeling tot een fysiotherapeut te kunnen doorlopen en op gang te zetten. De tutee is hierbij zelf voor zijn ontwikkeling verantwoordelijk en wordt door de student-coach alleen begeleid. Het initiatief moet bij de tutee liggen.

2.2 Verloop van het pilot- project

Het pilot- project begint in blok 1.3, met 4 studentcoaches, waar elke studentcoach les geeft aan een tutee.

De studieloopbaan-begeleiders selecteren de studenten die in aanmerking komen voor de rol als tutee. Samen met de vaardigheden- docenten van de betreffende student wordt dan vastgesteld of hij/ zij daadwerkelijk het traject zal doorlopen.

Aan de hand van de criteria-lijst worden de tutees geselecteerd (zie bijlaag 2). De taak van de studieloopbaan-begeleider is dan de tutee te informeren over het project en te adviseren om contact op te nemen met Geert- Jan Maas en Thomas Goldbach (taken en functie begeleidende docenten, zie hoofdstuk 6) .

De volgende stap is dan dat de geselecteerde student via de hoofdcoach, een student-coach (Sandra Joeris, 2. jaar), die naast de docenten voorzitter van het project is en contactpersoon bij problemen, contact maakt met de student-coach.

Het koppel bepaald zelf wat tijdens de bijlessen gedaan wordt, hoe vaak een bijeenkomst gepland wordt en wanneer. De tutee geeft in het begin duidelijk zijn leerdoelen voor het project aan en de 'dagelijkse' leerdoelen voor de bijeenkomsten.

Er vindt altijd een evaluatie plaats. Voor de gekoppelde studenten gebeurt dit door onderling feedback te geven. De tutee verwerkt zijn leerdoelen in een POP wat hij/zij samen met de studieloopbaan-begeleider bespreekt.

De student-coach geeft zijn leerproces in vorm van een evaluatieverslag weer in het kader van bijzondere activiteiten. De verslag is in te dienen bij de begeleidene docenten, T. Goldbach en G.-J. Maas.

3. Opdrachten voor studentcoaches

3.1 De voorwaarden voor de studentcoach zijn:

- De student- coach moet van te voren deel nemen aan het programma assistent-trainerschap.

3.2 De opdrachten voor de studentcoach in het traject zijn:

- De coach moet aan de hand van de belangstellingen/ hulpvraag van de tutee de les voorbereiden, afspraken duidelijk vastleggen en deze ook waarnemen. Bovendien moet de coach de tijd vrijmaken voor mogelijke afspraken (minimaal 1 keer per week).
- De lessen en vooral mogelijke problemen met de tutee met de hoofdcoach terugkoppelen/ bespreken.
- Aan het eind van de begeleidingsfase zal de studentcoach de gestelde leerdoelen in een verslag evalueren. (zie bijlage 1)
- Het functioneren van de tutee in een kort verslag beoordelen.

3.3 De tijdsbesteding voor de studentcoach houdt in:

Lesvoorbereiding: 1 uur

Lesgeven: wordt door de coach en de tutee zelf bepaald, maar mag niet meer dan 4 uren per week bedragen.

Evaluatie/ terugkoppeling: totaal minimaal 5 uren

De vergoeding voor de coach:

De coach krijgt voor 28 uren begeleiding en andere bijhorende taken een studiepunt in het kader van bijzondere activiteiten.

3.4 Opgeven als studentcoach

Studenten die een rol als studentcoach willen overnemen moeten zich via een sollicitatiebrief opgeven bij de docentbegeleiders.

In de sollicitatiebrief komt duidelijk naar voren komen waarom hij/ zij geschikt is voor de rol als student- coach, wat hun kwaliteiten zijn en wat hun minder sterke kanten zijn. De sterkte-zwakteanalyse moet zich betrekken op vakinhoudelijke en persoonlijke eigenschappen.

Na de sollicitatiebrief wordt door de docentbegeleider en de hoofdcoach een sollicitatiegesprek gevraagd. In het gesprek worden de motivatie en competenties van de aspirant-studentcoach besproken.

Als een aspirant-student als studentcoach wordt ingezet legt de hoofdcoach contact tussen de tutee en de studentcoach.

4. Opdrachten voor tutees

4.1 De voorwaarden waaraan een tutee moet voldoen, zijn:

- De student is geïnteresseerd in een actief leerproces om zijn motorische vaardigheden en zijn klinisch redeneren te verbeteren.
- De SLB-begeleider en de vaardigheidsdocent van de student raden een student aan het traject te doorlopen, ze kunnen iemand niet verplichten.
- De student heeft in de competentie toetsen de items motorische vaardigheden en/of klinisch redeneren onvoldoende.
- De student is voor sommige vaardigheden tijdens de lessen niet afgetekend.

4.2 Taken van de tutee:

- De lessen voorbereiden: Wat wil je leren? Wat moet ervoor gedaan worden? Plan van aanpak uitwerken.
- De plan van aanpak aan de studentcoach doorgeven, zodat de studentcoach zich ook kan voorbereiden.
- Tenminste een keer per week een afspraak plannen samen met de studentcoach.
- Problemen meteen aangeven, eerst aan de coach dan aan de docentbegeleider.
- Van tevoren leerdoelen opstellen in een POP en deze tussentijds en aan het eind van de begeleiding evalueren.
- Beoordeling over het eigen functioneren door de studentcoach in het eigen portfolio verwerken.
- Het functioneren van de studentcoach evalueren aan de hand van een korte verslag (1 pagina).
- Zelfstandig oefenen van het geleerde, na de begeleidingfase.

4.3 Opgeven als tutee

Op advies van de studieloopbaan-begeleider en/of vaardigheidsdocent, kan een student contact opnemen met de begeleidende docenten van het traject. Deze moet dan aangeven hoezo hij/zij denkt dat het traject zijn ontwikkeling zal ondersteunen.

5. Rol van de hoofdcoach

De hoofdcoach van het pilotproject is Sandra Joeris.

De hoofdcoach wordt door de docentbegeleiders bepaald. Gekozen wordt een student waarop vertrouwd kan worden en die in bijzondere mate aan de eisen van een student-coach voldoet.

Voor de rol als hoofdcoach worden dezelfde competenties, voorwaarden en taken gevraagd als van de algemene studentcoaches (bijlage 3). De taken houden wel nog andere dingen in.

5.2 De extra taken van de hoofdcoach:

- De hoofdcoach wordt voor een heel studiejaar bepaald.
- De hoofdcoach is contactpersoon tussen studentcoach en tutee en tussen studentcoach en docentbegeleider.
- De hoofdcoach ondersteunt de docentbegeleider in de selectieprocedure van de studentcoaches.
- Ontstaan in een studentcoach – tutee relatie problemen, zowel inhoudelijk als ook persoonlijk, die de hoofdcoach niet zelfstandig kan oplossen, moet hij/zij contact opnemen met de docentbegeleiders.

Vergoeding voor het initiatief van de hoofdcoach is een verslag over de deelname en bijzondere inzet tijdens de studieloopbaan voornamelijk gericht op het traject studenten helpen studenten. De hoofdcoach moet de uren die hij/zij investeert bijhouden en krijgt per 28 uren een studiepunt in het kader van bijzondere activiteiten (blok 23).

6. Opdracht voor de docentbegeleider

De docentbegeleiders van het project zijn Thomas Goldbach en Geert- Jan Maas. Zij zijn de coördinatoren van het traject en verzorgen en bewaken de implementatie van het traject op lange termijn.

Hun taak is de studentcoaches te selecteren aan de hand van de bovengenoemde competenties en voorwaarden. De coach moet zich zelf opgeven voor het traject, dus de begeleiders hebben niet de taak coaches te gaan zoeken. Buiten de selectieprocedure moeten de begeleiders tijd vrijmaken voor de (tussentijdse) terug- koppeling met een van de studenten aan het eind van een blok. Als problemen ontstaan tussen tutee en student-coach, zowel persoonlijk als ook vakinhoudelijk, die de hoofdcoach niet had kunnen oplossen, moet de docent kunnen ingrijpen om het probleem samen met hun op te lossen.

Aan het einde van de begeleidingsfase moeten de studentcoaches een eindverslag schrijven. Het verslag wordt door de docentbegeleiders gecorrigeerd aan de hand van bijlage 1.

7. Jaarrooster/ Blokrooster

Blok	Kalender Week	Wat	Wie	Uren
1.2 en 2.1	49- 4	Selectie coaches	Docent-begeleiders, hoofdcoach	-
1.3 en 2.3	8- 9	Selectie tutees	SLB begeleiders vaardigheden-docenten	-
1.3 en 2.3	9-10	Kennismaking coaches met tutees	Hoofdcoach	½ uur
1.3 en 2.3	10	Eerste bijeenkomst coach/tutee	Coach en tutee	1uur
1.3 en 2.3	10	Eerste bijles	Coach tutee	Wordt door studenten zelf bepaald
1.3 en 2.3	16	Evaluatie gedrag coach en tutee	Coach tutee	½ uur
1.3 en 2.3	16+	Evaluatie programma	Coach en tutee met hoofdcoach en afstudeergroep	½ uur

8. Inhoud lessen

In het hoofdstuk worden alleen maar voorbeelden gegeven over hoe de lessen mogelijk worden opgebouwd.

Voor elke les moeten de subdoelen opgeschreven worden om het uiteindelijke hoofddoel van de begeleidingsfase te bereiken.

Uiterlijk twee dagen van tevoren moet door de tutee duidelijk worden aangegeven wat in de komende les besproken zal worden d.m.v. het stellen van specifieke vragen, zodat de studentcoach voldoende tijd heeft om zich voor te bereiden.

Met specifieke vragen wordt bedoelt dat de student in staat is zijn hulpvraag te formuleren. De studentcoach kan dan aan de hand van de hulpvraag een les voorbereiden.

De inhoud van de lessen is dus afhankelijk van de hulpvraag van de tutee.

De inhoud kan bijvoorbeeld zijn het basisonderzoek van een bepaald gewricht of het klinisch redeneren bij een bepaalde pathologie en/ of onderzoek.

De lessen beperken zich op het motorisch handelen en het klinisch redeneren.

9. Beoordeling en toetsing

Bij de start van het traject moet de studentcoach het aanvraagformulier van bijzondere activiteiten door de studieloopbaan-begeleider laten goed keuren.

Aan het eind van de begeleidingsfase geeft de studentcoach door middel van een eindverslag zijn leermomenten aan. Een begeleidende docent (Thomas Goldbach of Geert- Jan Maas) beoordeelt het verslag (zie bijlaag 1 en 2). Het verslag moet aan de gestelde eisen voldoen. De beoordeling is in termen 'voldaan' of 'niet voldaan'. Het verslag is niet voldaan als de studentcoach maximaal een herkansing voor het verslag heeft gehad om zijn/haar verslag of onderdelen hiervan te verbeteren of te herschrijven en zijn/haar verslag nog niet voldoet aan de inhoudseisen. In dit geval krijgt de studentcoach geen punten in het kader van bijzondere activiteiten.

Verder moeten de studentcoaches de tutees beoordelen op hun functioneren. Deze evaluatie wordt aan de studieloopbaan-begeleider van de tutee doorgestuurd.

Wordt het verslag als voldaan beoordeeld dan wordt het in het portfolio toegevoegd.

De tutees beschrijven hun ontwikkeling in hun POP (zie bijlaag 2). De beoordeling berust bij de studieloopbaan-begeleiders. Als de student zijn ontwikkeling niet voldoende verwoord (maximaal 1 herkansing) heeft hij/ zij geen kans meer het traject "Studenten helpen Studenten" verder te volgen.

10. Literatuurlijst

Aanbevolen literatuur voor de studencoach:

- Steven C. Ender & Fred B. Newton; Students helping Students – A guide for peer educators on college campuses. San Francisco; 2000.
- Krallenberg e.a. , Leren en Doceren in het hoger onderwijs. Lemma BV, Utrecht 2003.
- Karin Scager en Bart Thoolen, De docent als coach in het hoger onderwijs. Wolters- Noordhoff; Groningen Houten; 2006.

11. Bijlagen:

11.1 Bijlage 1: Verslag schrijven

Vormeisen verslag:

Algemene gegevens:

Vermeld op de titelpagina van jouw verslag de volgende gegevens:

- Nummer leeropdracht en titel.
- Jouw naam, jouw studiejaar, blok.
- De naam van de studentcoach.
- De naam van de docentbegeleider.

Ordening en vormgeving:

- De tekst is duidelijk en ordelijk gepresenteerd; gebruik alinea's en eventueel tussenkopjes.
- De stijl-, taal-, spel- en typefouten zijn met zorgvuldigheid gecorrigeerd. Lettertype: Times New Roman (11), regelafstand 1,5.
- Gebruik A4-formaat papier.
- De tekst is bij voorkeur getypt of keurig leesbaar geschreven.
- Een inhoudsopgave dient aanwezig te zijn.
- De pagina's zijn genummerd (indien zinvol).
- De omvang van het verslag is minimaal: 2 pagina's voor het evaluatieverslag
- N.B.: na de beoordeling voeg je deze verslag in je portfolio toe.

11.2 Bijlage 2: Inhoud verslag coach en tutee:

Inhoud verslag student-coach:

- POP, hoezo begeleider worden.
- Leerdoelen aan het begin.
- Hoe verliep de begeleiding.
- Wat zijn mijn sterke en zwakke punten.
- Hoe ga je om met feedback.
- Hoe persoonsgericht kan ik begeleiden.
- Welke vaardigheden beheers ik goed in de diverse fasen van het begeleidingsproces.
- Welke betekenis heeft je begeleiding voor de eerste jaar studenten.

- Hoe is je begeleidingsstijl.
- Wat zijn de belangrijkste conclusies.

Inhoud verslag tutee:

- Hoezo wil ik het programma volgen?
- Wat zijn mijn leerdoelen voor de begeleidingsfase? Wat wil ik veranderen?
- Hoe verliep de begeleiding? Hoe heb ik het project ervaren?
- Wat zijn de resultaten van mijn leerdoelen? Alle bereikt? Als niet, hoe is je nieuwe plan van aanpak?
- Wat wil ik in toekomst nog verder bereiken? Of Hoezo wil ik de begeleiding stoppen?

11.3 Bijlage 3 Selectieprocedure tutees

Selectieprocedure tutee/ Wanneer komt iemand in aanmerking voor de rol als tutee?:

- Een student wil de onvoldoendes in het klinisch redeneren en de motorische vaardigheden in een actieve leerproces verbeteren.
 - Een student wordt tijdens de vaardigheidslessen niet afgetekend voor een bepaalde vaardigheden.
 - Een student heeft een onvoldoende in motorische vaardigheden en/of het klinisch redeneren in de competentie toets.
 - Een student wordt niet afgetekend doordat hij / zij langdurig bewezen ziek was (→ meer dan twee weken).
- De studieloopbaanbegeleider of vaardighedendocent adviseren de student aan om ondersteuning te zoeken.

Wanneer komt iemand **niet** in aanmerking om het traject te doorlopen:

- Een student is **niet** aanwezig tijdens de lessen **zonder** reden, en wordt daardoor niet afgetekend in de motorische vaardigheden en het klinisch redeneren.
- Een student is **niet** gemotiveerd een actief leerproces te doorlopen.
- Een student scoort een onvoldoende in de **items buiten** de motorische vaardigheden en het klinisch redeneren.

11.4 Bijlage Competenties student- coach

Competenties studentcoaches

Een tweede of derde jaar student toont vrijwillige inzet in het traject van studenten helpen studenten en of/ het traject student-assistentschap.

Om het leereffect transparant te houden stelt de coach zichzelf leerdoelen in zijn POP.

Hun leereffect wordt aan de hand van een gesprek met de SLB-begeleider geëvalueerd.

Algemene randvoorwaarden:

- Het betreffende blok waar de student in gaat “helpen” met een voldoende heeft behaald.
- Geen onvoldoendes voor beroepshouding in inzet in het volledige curriculum hebben gescoord.
- De SLB-begeleider geeft toestemming om het traject te volgen.
- Een duidelijk plan van aanpak met relevante persoonlijke leerdoelen voor de periode waar de student zijn coachrol vervult.
- Plan van aanpak is goedgekeurd door de docent begeleiders van het project.

Competenties van de student- coaches om les te geven:

- De tutees kunnen aanmoedigen.
- Met de tutee een vertrouwensbasis creëren.
- Materiedeskundigheid: de studentcoach moet ervoor zorgen dat hij/zij de vak inhoudelijke kennis heeft om de tutee te kunnen helpen.
- Probleem oplossende kwaliteiten: de studentcoach moet een manier zoeken om de problemen samen met de tutee op te lossen.
- Zelfregulatie: als studentcoach moet je niet als docent fungeren, je geeft richting en ondersteunt het proces van ontwikkeling van de tutee, verdere moet de student- coach zijn motivatie, welbevinden en zelfconcept rond zijn taken regelen.
- Communiceren: de studentcoach moet samen met de tutee een sfeer creëren om effectief te kunnen werken. De inhoud van de lessen moeten aantrekkelijk voor de ander zijn.
- Rust en stabiliteit: de studentcoach moet weten wanneer rust nodig is om verdieping of duidelijkheid te bieden.
- Creatieve onrust: de studentcoach moet de tutee kunnen stimuleren om te discussiëren over vakinhoudelijke zaken om het klinisch redeneren van de tutee te verbeteren.
- Oordeelsvermogen: de studentcoach moet het functioneren van de tutee beoordelen om zo de les effectief te maken. Dus bepalen aan welk onderdeel meer aandacht moet worden besteed en aan welk onderdeel minder?